

Børnene, de unge og familien i Nr.Aaby kommune

af Mogens Lilleør, 1996

Det er få kommuner i Danmark, der har en egentlig 'Børn, unge og familie'-politik (BUF); ifølge Socialministeriet idag kun 8 kommuner. Nr.Aaby kommune på Fyn er nu den 9'ende i rækken. Her har man netop formuleret mål og værdigrundlag for fremtidens indsats på BUF-området gennem en proces, der involverede en lang række personer blandt børn og unge, voksne borgere og ansatte, samt undertegnede der virkede som tovholder på projektet.

1) Hvad er en BUF-politik?

En BUF-politik udtrykker mål og værdigrundlag på børn, unge og familieområdet. Især værdisættet, der bestemmer måden, man søger at virkeliggøre målene på, er vigtigt.

2) Hvorfor en BUF-politik?

En BUF-politik er vigtig, fordi det kun er et fælles værdisæt, der muliggør en samlet, langsigtet politik i omskiftelige tider. Ideen er, at værdier består som det stabile grundlag, det målrettede arbejde bygger på, mens målene er flygtige og forgængelige.

Når den nødvendige tilpasning til udefrakommende påvirkninger skal ske, så skal det ske på en måde, som fremmer den kommunale enhed fremfor at splitte den. Dette betyder, at selvom alle i kommunen - det være sig person eller lokalområde - ikke behøver at have de samme mål, så skal alle mål være forenelige med hinanden; og måden, målene søges virkeliggjort på, skal fremme enheden fremfor at splitte den. Værdisættet - dersom det efterleves - kan forhindre, at fx. lokalområder konkurrerer indbyrdes på en for fællesskabet ufrugtbar måde, og kan videre forebygge, at der opstår mistillid til politikere og forvaltning.

3) Værdisættet i Nr.Aaby

Hvilke værdier er det så, Nr.Aaby kommune er nået frem til? Ja, der er ikke tale om egentlige nyheder. Den basale værdi er trivsel, de øvrige er selvværd, tryghed og tillid.

Det grundlæggende formål med BUF-politikken er at gavne det gode liv også kaldet trivsel. Trivsel - den afbalancerede midte mellem for meget og for lidt i alle livets afskygninger - kan vi ikke uden videre sætte som mål; trivsel er noget, vi højst opnår som en sidegevinst, når vi - mens vi forfølger vores forskellige private ønsker og gøremål - omgås hinanden på en bestemt måde. Pointen er derfor, at vi skal koncentrere os om måden, vi lever sammen på. Vi skal derfor koncentrere os om værdierne selvværd, tryghed og tillid.

Selvværd betyder kort og godt, at du føler dig som noget værdifuldt, der tager vare på sig selv. Men det, som, du synes, er noget værd, behandler du jo også derefter. Selvværd indebærer derfor, at du behandler dig selv som noget, der er værd at bevare, og at du kræver, at andre skal behandle dig lige sådan. Men det er vigtigt, at gyldigheden af dit krav om at blive respekteret er forbundet med, at du respekterer dig selv.

Tryghed betyder netop, at du kan håndtere den situation, du er i, dvs. at du føler dig hjemme i den. Tryghed er dermed ikke uforenelig med udfordring, hvis blot du magter udfordringen, og det gør du, hvis den ligger inden for din formåenhed.

Tillid forbinder vi normalt med karakteregenskaber såsom ærlighed, ordholdenhed og pålidelighed kortsagt: redelighed. Som sådan er tillid betingelse for både selvværd og tryghed. Når vi henvender os til hinanden eller taler sammen, sker der det, at vi gør os afhængig af hinandens reaktion; at vise tillid er simpelthen på denne måde at 'udlevere sig selv' til den anden. Livet i et fælleskab er betinget af, at vi som tillidsfulde væsener indgår i sådanne gensidige afhængighedsforhold.

Selvværd, tryghed og tillid konstituerer således trivsel, som dermed på én gang er individuelt og socialt betinget. Trivsel betyder både at være nærværende i relationer til andre mennesker, virke sammen med dem og at udvikle sig personligt, føle sig tryk og leve et liv med mening og sammenhæng.

Hermed har kommunen fået fastslået på hvilket grundlag, det politiske samarbejde skal fungere i fremtiden. Men hvilke opgaver var det så, grupperne ønskede løst i de kommende år? Ja, det er meget kort mere fleksibilitet på transportområdet, så yderområderne serviceres bedre specielt i aftentimerne, øget trafiksikkerhed, bedre klub- og aktivitetstilbud for de lidt større børn, øget børn og unge indflydelse, øget decentralisering, udvikling og uddannelse af personale og brugerbestyrelser fagligt og menneskeligt, mere fokus på forebyggelse, tværfagligt samarbejde, alternative sociale netværk, åben rådgivning, selvhjælpsgrupper, stadig større åbenhed og lydhørhed i forvaltningen osv... Altsammen opgaver som skal løses i overensstemmelse med det vedtagne værdisæt.

4) Katalysator og arkæolog

Min opgave bestod på den ene side i at være katalysator for grupperne; på den anden side i at samle og analysere de resultater, de nåede frem til. Målsætningerne fremgik meget klart af gruppernes arbejde, min analytiske opgave var 'arkæologisk' at blotlægge og beskrive de værdier, målene var udtryk for.

5) Processen

Processen forløb som en vekselvirkning mellem borgermøder og diskussioner i nedsatte arbejdsgrupper; ydermere diskussionsmøder blandt elevrødder på kommunens to skoler og blandt brugerbestyrelsesmedlemmer samt institutionsmedarbejdere; dertil blev der afholdt emnedage på kommunens to skoler og i de fleste børnehaver og fritidshjem mm.

Åbningsborgermødet havde formålet at trække så mange borgere og medarbejdere ind i arbejdet som muligt for at undgå, at det kun var tordenskjoldssoldater der deltog,- dette lykkedes kun delvist; og ydermere sikre, at emnerne, der siden skulle behandles i grupperne var dem, folk lagde mest vægt på. De mange personer blev i overensstemmelse hermed inddelt i 8 grupper indenfor de brede temaer 'Lokalsamfundet', 'Børn & unge', 'Familiens vilkår' og 'Socialt truede familier'. To grupper bestod efter eget ønske af både borgere og medarbejdere; de øvrige var opdelt. Midtvejs i forløbet valgte de opdelt grupper at mødes for at sammenholde deres synspunkter og diskutere dem yderligere. Dette viste sig frugtbart.

Eftersom målet var at sikre, at det var gruppernes holdninger, der skulle danne politikken, havde politikerne meget konsekvent valgt at forholde sig tavse og afvente gruppernes resultat. Alternativet var at fremkomme med forslag til en BUF-politik sideløbende med eller forud for grupperne, som disse kunne spille op imod.

Jeg tror, at specielt starten på processen er meget vigtig. Hvis ønsket er, at det skal være borger- og medarbejdersynspunkter, der skal forme BUF-politikken, så er det vigtigt, at alle deltagere i processen ved præcist, hvad der forventes af dem. Hvis politikernes egne ideer er fraværende uden at det fremgår klart, at dette er meningen, så kan det i værste fald bibringe deltagerne det indtryk, at kommunalbestyrelsen ikke ved, hvad den vil med mødet og projektet, og dermed utilsigtet skabe forvirring og skepsis, som det siden kræver mange værdifulde ressourcer at udrydde igen. Også på dette punkt lykkedes vi kun delvist.

6) Hvorfor en folkelig proces?

Drømmen er, at alle parter i det fælles liv arbejder i overensstemmelse med samme værdisæt, selv om de måske ikke har de samme mål. Både processen med at udvikle politikens målsætninger og værdisæt og værdisættet i sig selv, skal ses som et skridt i retning af at fremme denne enhed, og som en lykkelig sidegevinst tjener processen måske til at forebygge fremtidig politikerlede.